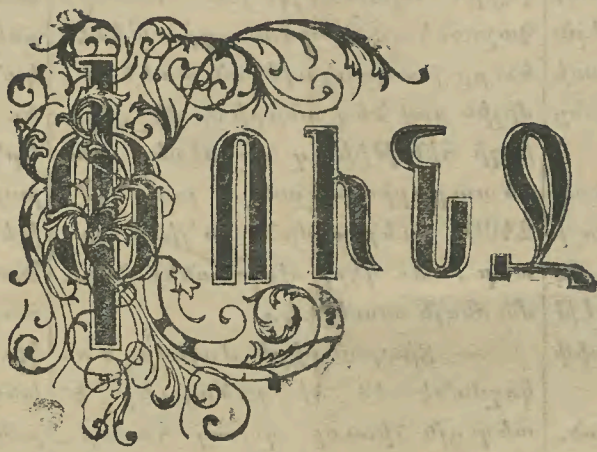

Փոքից ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրաշարակուի. — Տարե-
կան բաժանորդագրին եւ երկու եւ կես արծաթ Սեփի
կանխիկ վճարելի, քե՛զ մայրաքաղաքիս եւ իւր արուար-
ձանաց եւ քե՛զ գաւառաց համար. — Վեց եւ երեք ար-
ծաք համար աչ բաժանորդ կը ընդունուի. — Հասը 40
փարայ եւ, եւ կը գտնուի մասնաւորապէս Պահիւ-Գարու
քաղաքէն եւ գրականաւ Նշան աղայի խանութը. —
Եւստիցեանց տղը 3 դրէ եւ մեկ անգամի համար :
Անկի մասն կ'ըլլայ աւելի անգամներու համար :

ՀԱՍՏԵ
Առ. Տնօրէն - Տէր Զ. Ս. ԱԼԱԺԺԻԱՆ
4. ՊՈՒՆԻՍ
Պաշտպան. Նափիէ խան վերի յարկ, ք/ա 16

درعليه ده باقى بازارنده نافه خاندنه اوست قاده
16 نومردى اوطده ده پونج غزمى صاحب امتيازى

همپار سوم آلا جاجيان

ADRESSE

H. S. ALADJADJIAN

Directeur du Journal Armenien

POUNTCH

16 Nafie-Han, Balouk-Pazar 16

Constantinople

ԹԻԻ 2858

ՇԱԲԱԹ

1863-1866-1903 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 20

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆԻՍԻ

ԳԱՆԳԱՏՆԵՐԸ

Գարնաւ գանդատըներ կան
թէ՛ Երուսաղիմայ Բեթղէմէն
գերմանական սրահոցի մէջ պա-
տրարեալ Հայ աղայաց Հայ լե-
զուն ու Հայ կրօնքն ուսուցանելու
համար խնամ չտարուիր ըստ ար-
ժանոյն :

Եւ գարնաւ կ'առաջարկուի
մեզ՝ Պատրիարքարանի ուշադրու-
թիւնն ու տնօրէնութիւնը խնդրել-
ինչպէս բազում տարիներէ ի
վեր առանց երբեք ձանձրանալու
կատարած եւրոպայի առաջար-
կութիւններ, ահա այս անգամ
այ կը կատարուի : Պատրիարքա-
րանի ուշադրութիւնն ու տնօրէ-
նութիւնը կը խնդրենք, սակայն
ինչպէս ուրիշ անգամներ, նոյնպէս
այս անգամ զիտեալով թէ՛ իրա-
ւունք չունիմք գերմանական կամ
ուրիշ օտար բարեպաշտական,
կրթական ու կրօնական հասա-
տութիւն մը մեղադրելու՝ իւր ո՛ր
եւ ընթացքին համար, եւ թէ՛
պէտք է որ մեք պէտք եղած մի-
ջոյնքը հայթայթեմք, մեք կա-
րող ըլլամք խնամել կարօտ տը-
ղայքը եւ օտարին զիմեաւ տեղի
չաւը :

Ինչ օգուտ՝ նստիլ ու գան-
դատանայ բառեր թափելէ : Ամէն
օր գանդատներ կը գրուին Պատ-
րիարքարանի, եւ միանգամայն լը-
րագրաց միջոցաւ կը հրատարակ-
ուի թէ՛ մեր վանքերուն գրէթէ
ամենքն ալ իրենց նպատակէն
չա՛տ տարբեր վիճակի մէջ կը
կը գտնուին, խարխալ են չառե-
րը, անոնց սեպհականութիւնները
մասնաւորապէս չահերուն կը ծառա-
յին, մինչդեռ անոնց թեմական
ժողովուրդը չափազանց կարօտ է
կրօնական, կրթական ու բարոյա-
կան մինչեւ իսկ ամենատարրական
զարգացման : Եթէ բանաւոր տնօ-
րնութիւններ ըլլային, եթէ բո-
տրմանոյն հողածութիւն ըլլայ-
այդ վանքերուն մէջ վարժարան,
պատարարան եւ այլ կարեւոր հա-
տաւորութիւններ կը գտնուէին, եւ
օտարներ չէին կրնար հաստա-
ուիլ այդ տեղերը :

Եւ միթէ մեր բաղնափոմա-
նակայ գանդատներուն ստուար
չարքին մէջ չէ՞ թէ՛ նոյն իսկ մայ-
րաքաղաքիս մէջ արական ու իգա-
կան սեւերէ հաղարարու Հայ
աղայք օտար վարժարանաց մէջ
ուսումն ու կրթութիւն կ'առնան,
երեսն ընդուն ու կրօնին անտեղ-
եակ մնալով եւ գրէթէ բոլորովին
օտարանալով : Սակայն միթէ պէտք
եղածին չափ խնամ կը տանի՞մք
մեր թաղային վարժարանաց ըստ

արժանոյն բարեկարգութեան ու
արդիւնաւորութեան համար, եւ
զոնէ այդ վարժարանաց ընդհա-
նուր տեսուչ մը ընտրած, եւ անոր
ամառվոցալը տալու յօժարութիւն
ունեցած ենք, թէպէտ ընդհա-
նուր տեսութեան պէտքն ընդ-
հանրապէս զգալի եղած, եւ Պատ-
րիարքարանի ու Ուսումնական
խորհրդոյ մէջ երկուր բանակցու-
թիւններ փոխանակուած են :

Յուշելով կը հրատարակեմք
մեր այս վիճակն ու ընթացքը.
այսինքն՝ լսի գանդատանայ խօս-
քերով ժամապաճառ ըլլալն, եւ
ի սրտէ կը մայթեմք գործախ-
ութիւն անձուէր ու անձանէիր :

ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՐԱՆԻ ՎԵՐԱԳՐԵԱԼ ԼՈՒՐԵՐ

Եկիկիւյ Ս. Կաթողիկոսը
Պատրիարքարանի գրեք է թէ՛
Մալաթիոյ գաւառական ժողովը
վիճակին առաջնորդ ընտրած է
Ալիայ առաջնորդական տեղապա-
ս Աստուան Տ. Գեորգ վարդապե-
տը, եւ թէ՛ պէտք է կայսերա-
կան հրամանագիր առնուլ անոր
համար, Ալիայ համար ուրիշ մը
ընտրելով : Կը շնորհաւորեմք Սա-
րանան Տ. Գեորգ վարդապետը :
Մինչև ցարդ գոհացուցիչ ծանօ-
թութիւններ արուած են անոր
պաշտօնավարութեան համար : Կը
յուսանք թէ՛ Մալաթիոյ վիճակի
ժողովուրդն ալ դո՛ւ ընել պիտի
աշխատի :

Մալաթիոյ լրագրիւր՝ Էն-
փորմացիոն լրագրէն իմանալով՝
հրատարակած է թէ Ռուսիոյ կա-
ռավարութիւնը աղքատ միջոցներ
ի գործ կը դնէ Կովկասու մէջ
ուսու չեղող քրիստոնէայ ժողո-
վուրդը ռուսացնելու համար, թէ՛
Կովկասու Հայ եկեղեցականներէն,
վաճառականներէն եւ ուսուցիչ-
ներէն շատերը կը գրին հայաբնակ
չեղող նահանգները, թէ՛ Լուսա-
կային հրամանաւ դադրած է Տըմի-
զիսի մէջ հրատարակուող Հայերէն
լրագիր մը եւ Նովոյէ Աղապրեհի
անուն ռուսերէն լրագրին, որուն
խմբագիրներն Հայ են, եւ թէ՛
Թիֆլիսի Լիւթուր լրագրին տը-
գիւրեւր է Կովկասու վերաբեր-
եալ լուրերը հրատարակել :

Հանգուցեալ Նուպար վա-
չայի անունը ուրիշ պատճառաւ
մ'ալ անմահանալի կը մնայ : Փա-
րահիմն անուն մէկը, երկրագոր-
ծութեան մասնագէտ, վերջապէս
յաջողութեւ մինչև ցարդ անծա-
նօթ եղող տեսակ մը ընտիր ու
մեծաքանակութեան բաժնակ արտա-
դրել, եւ Նուպար անուններ է,
անոր քաջակերութիւնն ու օժան-

գակութիւնը վայելած, եւ երկու
տարի անոր սեպհական հոգեւոր-
մէջ այդ բանակցիւն մշակութիւնը
վերածած ըլլալուն համար :

Պիլէճիկի Առաջնորդ Գեր-
Տ. Մովսէս Եպիսկոպոս Կէօմրիկ-
ճեան հրատարակելով ի տեղ-
ւոյն գաւառական ժողովին եւ Պատ-
րիարքարանի, փոքրեական ան-
կարգութեան պատճառաւ : Այս
պաշտօնը կը վարէր 11 տարիէ ի
վեր :

Հաճութեամբ կ'իմանամք
թէ՛ Տիարպէքի Ս. Կիրակոս
մայր եկեղեցւոյ վարժարանաց
կից, կրթութեւ անձանց նախա-
ձեռնութեամբ կ'իրականորէր վար-
ժարան մը բացած է, ուր ումէն
կիրակի կը հաւաքուին զանազան
արհեստագործ, եւ դաստիարա-
թեանց կ'ունենանք : Եւ թէ՛ այդ
վարժարանին մէջ հաստատուած
է գրագործ մ'ալ, զոր օգտու-
կար զիրքերով ու լրագրիներով
ծոխացնել կը ջանայ վերականգ-
նանալ արդիւն :

Իսկիչէհի Արդարապէս զի-
զի վարժարանի ուսուցիչներէն
Արապիոն վարժարանէն՝ ամուս-
նի կիրակի օրը Արմաշի դպրե-
վանոց տաճարին մէջ քահանայ
ձեռնադրուել է յիշեալ զիզի
եկեղեցւոյ համար, փոխանակաբար
Տ. Նիկիտէ Արքեպիսկոպոս, անփոփո-
խալով անունը :

Էնիկիւրի Հայոց երեսի-
ներէն Շամիւն Հոսի Օհան Ե-
ֆէնտի վախճանի է ամուսն 14 ին-
Սեւեռական հրատարակին վրայ
նշանաւոր գիրք ունէր : Կարեւոր
ծառայութիւններ ըրած է պետու-
թեան եւ ազգին : Արգիւն՝ Ս. Յա-
րութիւն Եփէնտի Էնիկիւրի կայ-
սերական կառավարչ փաստաբա-
նութեան պաշտօնը կը վարէ : Կը
ցաւակցեմք :

Հինգշաբթի օր Պաշտօնա-
յէ մայրաքաղաք վերադարձաւ
Տ. Վահան վարդապետ Յակոբեան,
որ ինչպէս յայտնի է՝ տեղւոյն
Հայոց առաջնորդական ընտրու-
թեան վերականգնութիւն ըրաւ Պատ-
րիարքարանի կողմանէ :

Աղքատներու վաճառք Ար-
քահամա Բարթոլոմէ փաշա 30 սակի
նոյնիւր է Կեսարիոյ Ս. Կարապետ
վանոց նորահաստատ մասնա-
գարանի համար :

Իսկիչէհի Հայոց վարժա-
րանը փակել հարկադրուել է
թաղական Խորհուրդը, վերջին
հրդեհէն ետքը անկարելի ըլլա-
լով հայթայթել ծախքը :

Կրօնական ժողովն այս ցա-
թաւ նիստ չըրաւ, որովհետեւ ժո-
ղովականք ներկայ չէին օգին
գմբախութեան պատճառաւ :

Չորեքշաբթի կրօնական ու
Քաղաքական ժողովները խառն
նիստ պիտի ընէին, սակայն կրօ-
նական ժողովականաց բացակա-
յութեան պատճառաւ խառն նիստ
չեղաւ, եւ ներկայ գտնուող քա-
ղաքական ժողովականք քանի մը
տնօրէնութիւններ ըրին : Վաւե-
րացուցեալ Թեքլիտաղի Քաղա-
քական ժողովոյ անդամաց ընտ-
րութիւնը : Վաւեւրացուցեալ նաեւ
Ղազարեան Ժողովականքի ու Իճատիյէ միաց-
եալ թաղերու Թաղական Խորհուր-
դականաց ընտրութիւնը, եւ այս
տախտի ուրուցեալ օր՝ Թաղական
Խորհուրդ անդամ չըլլան նոյն թա-
ղին Խորհուրդարանի ու վարժարա-
նոց մէջ թաղայի պաշտօն վա-
րդները, ինչպէս հարկ է համա-
րատութեան ու համարառու-
թեան սկզբունքը պահպանելու
համար :

Երուսաղէմ՝ գրիւնելիք եր-
կու աշխարհական պատուիրակաց
ընտրութիւնը առաջիկայ չորեք-
շաբթի պիտի կատարուի, եթէ
ներկայ գտնուին կրօնական ժողո-
վականք այլ եւ խառն նիստ ըլլայ :

Գրած էինք թէ՛ Ռուսիոյ
ներքին գործոց նախարարը աղ-
գարարած է Էջմիածնի Սինոդին՝
եկեղեցական ու դպրոցական սրեւ-
ղաշտօնեայի ընտրութիւն չկա-
տարել, առանց կանխաւ կառա-
վարութեան հաւանութիւնն ստա-
նալ, եւ այսպէս վարուիլ մինչև
ցաւարա վերաքննութեան Պալէ-
ստինոյ ընտրած կանոնադրին : Սնո-
գեալ չաբթի Պատրիարքարան հա-
սած գրութիւններն կը հաստատեն
այս լուրը, բայց ձեռնադրութեան
համար այսպիսի աղքատարութիւն
մը եղած չէ :

Քաղաքական ժողովոյ որոշ-
մամբ ժապաւենեալ տուժար յանձ-
նուրէր է Տէր Ներսէսեան Տիգրան
եւ Շիրինեան Միհրան Եփէնտիներ
ընտրուելու հրդեհէ վնասեալ
կարօտեցող ի նպաստ հանդա-
նութեան համար :

Թեհրանէ արուած տեղեկու-
թեան մը կը հասկցուի որ Կով-
կասի մէջ բնակող վաճառական
մը արամադրութիւն յայտնել է
կարեւոր գումար մը նուիրելու
Պատրիարքարանի մէջ տուեւորական
վարժարանի մը հաստատութեան
համար, ուր օրօշեալ թուով ձեր
աշակերտներէ զատ թոշակաւոր-
ներ ալ պիտի ընդունուին :

Վաւեւրի թաղ Խորհուրդը
1600 ֆր. վճարելով, տարին 200
ֆր. վարձք բերող խանութ մը
գնել է Ս. Գուգարը հայթայթ-
ուել է անցեալ տարի գոնազան
տեղի դպրոցի համար հաւաք-
ուած գումարն :

Երկուշաբթի, Իսկիւտարի
Ս. Խաչ եկեղեցւոյ մէջ, Գարաեան
Օննիկ Եփէնտի ընդ օրիորդ Եւ-
զինէ Տէօքմէճեանի ամուսնու-
թեան Պատիկ Խորհուրդը կատար-
ուեցաւ : Ի ներկայութեան երկու-
կողմանց ազգականաց ու բարե-
կամաց ընտիր բաղնաթեան Եկե-
ղեցւոյն քարոզիչ Տ. Մկրտիչ Ե-
պիսկոպոս Վահագնեան՝ տանե-
լէցնելուն եւ այլ քահանայից ու
դպրապետաց գլուխը կը գտնուէր :
Տ. Մկրտիչ Եպիսկոպոս դրուստե-
լով Գարաեան ու Տէօքմէճեան
տանց բարեմասնութիւններն եւ
նորապատկ Ամինն աղնութիւնն
ու բարեկարգութեան փառքութիւնը,
օրհնեց՝ մշտնջենաւոր բարեբա-
տութիւն մաղթելով : Տ. Մկրտիչ
Եպիսկոպոսի գրուածներն ո՛չ ոք
չաղքուրդութիւն կամ չափազան-
ցութիւն համարեց : Արքեպիսկո-
պոսական Իսկիւտարի մէջ Եպիսկո-
պոսական է այս երկու ընտա-
նիքներու ամուսնութիւնն ու հա-
մատութիւնը : Օննիկ Եփէնտի
ծանօթ վաճառական Գարաեան
Սահակ Եփէնտի օրդին է, եւ ինչ-
պէս իւր երուսեղ Եփէնտի եղ-
բայրն, նոյնպէս եւ ինքն ո՛չ միայն
մայր, այլ եւ սրտի ու հոգւոյ
բարեմասնութիւններով զարդաց-
եալ, խնարհամիա, պարզասէր,
զթաւաս, հայրենի ընթացքին
հետեւեալ՝ աղքատն ու կարօտ-
եալին ձեռնաւոր բայց ի ծածուկ :
Օրիորդ Եւզինէ՝ փարոսներու վար-
չութեան կարեւոր պաշտօնեանե-
րէն Տէօքմէճեան Յակոբ Եփէնտի
գումարն է, որոյ հօրամայն բարե-
մասնութիւններն հաշակեալ են
ընտանեկան շրջանակներու մէջ :
Կը շնորհաւորեմք՝ յարատեւ բա-
լեւաստութիւնն ու անփոխ երկա-
րակեցութիւն մաղթելով : Եւ այս
առթիւ փախար կը յայտնեմք որ
ամուսնական ընտրութիւններն
ա՛յսպէս պատշաճ ու յարմար ըլ-
լան, եւ ինչպէս Գարաեան ու
Տէօքմէճեան տանց, նոյնպէս ա-
մէն Հայ տանց մէջ փայլին համեմ-
ատութիւն, պարզութիւն եւ ազնւ-
ութիւն, որով միայն կարելի է
ճշմարտապէս փառաւորուիլ եւ
պատկառելի հանդիսանալ, եւ ու-
րով միայն կարելի է միշտ կան-
գուն ու զուարթ մնալ :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օգոստ. Սուլթանն հաճեցաւ
կայսերական ասպատանէն 70 ձի
նուիրել հեծեալազօրաց համար, եւ
այս առթիւ՝ բանակին կողման
Սպարապետութեան Դուռը շնոր-
հակաբաց ուղերձ մատուց Նորին
վահագնութեան :

== Պարզարիւյ Ծառնա գիւղա-
քաղաքի մէջ ամսոյ 10 ին փո-
թորիկ ատեն երկու զօրանոց փե-
րն, որ տակաւին երկու տարի ու-
սալ շինուած էին 300 հազար
ֆրանք ծախարով ։

== Պերէնի տաջեւ գտնուած
առասական նաւատորմին երկու-
սորի զէպի Ե. Արեւելք ուղե-
ւորել է Թունաստանի թագաւորը
նոյն օրը կոստանդին ու Նիքոլայ
իշխանայ ու Լիւն իշխանուհոյն
հետ Պերէն իջեր, նաւատորմին
հրամանատարին յատուկ նաւը
գացեր այցելել է ։

== Ռուսներու արտաքին գոր-
ծոց նախարարը խորհրդարանին
մէջ գոհութեամբ ծանուցեր է թէ
թուրքիոյ մէջ բնակող ռուսներ
ամէն գիւղութիւն կը վայելեն,
եկեղեցիներ ու վարժարաններ
հաստատուել թոյլտուութիւն կը-
լայ, և հետեւաբար նիւթապէս
ու բարոյապէս կը զարգանան ։

== Սօֆիայի մերձակայ Մալ-
աթիոյ գիւղի մէջ հրդեհ պա-
ռահելով 44 տուն և 3 հոգի այ-
րեր են ։

== Գարատաղի մէջ ըստն փո-
թորիկներ և յորդանոս անձրեւոց
հեղեղներ մեծամեծ վնասուց պատ-
ճառ եղեր են ։ Գետեր յորդեր,
ղիւղեր ողողեր, շատ շէնքերու
կոթիւններ թռեր և հինուորաց
ծառեր խորտակել են ։

== Օսէսայէ գրուած է թէ
Ռուսիոյ հարաւային կողմերը ուժ-
ղին փոթորիկներ պատահելով,
և հեռագրական թերերը թանձր
սառով ծածկուած ըլլալով հեռա-
գրական հաղորդակցութիւն ընդ-
հատել է, և թէ 800 հոգի կ'աշ-
խատին Օսէսայի ու Բիւէֆի հե-
ռագրական թերերու վրայի սա-
ւերը կտրուելու համար ։

== Բարեկյուստի գաղթաւորաց
հնաին արեւմտեան կողմերը ժո-
ղովուրդը սովու տաղանայի մէջ կը
գտնուի ։ Անկարելի կ'ըլլայ գտնել
ցորեն և անասնոց կեր ։ Աղարա-
կաց անասունը անթափ են և ան-
շնչանան, և շատ տեղեր մարդիկ
կը հարկադրին ուսել ստակած
անասնոց գիւղերը ։ Հինգ կին
ու տղայ մը սովամահ հեղեր են ։

== Միացեալ Նահանգաց հան-
րապետութիւնը՝ առեւտրական
գաշնադրութիւն մը հաստատել
է հայկչաստանի հետ ։

== Սպանիոյ նախարարութիւ-
նը որոշել է առաջարկել խորհրդ-
արանին, որ արածութիւն տայ
10 տարւան մէջ 1000 միլիոն ֆր.
ծախելով զօրաւոր նաւատորմի մը
կազմելու համար ։

== Ռուսներու նախարարութե-
ան Պ. Սիւրյոյա՝ ատենախօսութեան
մը մէջ թուրքիոյ ու Ռուսիոյ
բարեկամական յարաբերութեան
վրայ ալ խօսելով՝ ըսել է թէ այս
վիճակի երկու կողմանց ալ շատ
օգտակար կ'ըլլայ ։

== Հայաստանի երեսփոխանա-
կան ժողովը 14 միլիոն ֆրանք
որոշել է՝ արագահարուած թըն-
դանօթներ գնելու համար ։

== Ռուսներու կառավարու-
թիւնը 2 միլիոն 700 հազար ֆր.
յատկացուցած է Բէսօթէնճէի նա-
ւահանգստին շինութեան համար,
որ փութով առաջ կը տարուի, և
առաջիկայ ամիսն մէջ պիտի ա-
ւարտի ։

== Ռուսիոյ Պէրսեանստան գիւ-

ղաքապետի մօտերը, ծովեզերքը
գտնուած սառի մեծ կտոր մը ցա-
մաքէն զատուել, և վրան գրա-
նորու 100է աւելի ձկնորսները
ծովը թափել են ։

== Անգլիոյ և Իտալիոյ կառա-
վարութիւնը ալ ընդունելին Բա-
նատի նորահաստատ հանրապե-
տութիւնը, կարեւորութիւն չա-
լով Քրոմուելոյ լուսաբերուն ։

== Իտալիոյ նախար. նախա-
ւարապետ Թանայտէլի մեծա-
ստամբիւր քաղցիկէն ։ Նոյն էր
1828 ին ։ Ասոր համար գտնուած
ներ կը հրատարակուին շատ կող-
մերէ ։ Յաջորդաւորութեան հան-
դէսը կառավարութեան ծախիւք
կատարել որոշուցաւ ։ Թագաւո-
րը ցատակցութիւն յայտնեց ըն-
տանեացն, և ներկայ գտնուցաւ
յաջարկաւորութեան՝ բոլոր նա-
խարարաց ու մեծամեծաց հետ ։

== Անգլիոյ ղեկավարական նա-
խարարը օրինական ծրագրի մը կը
պատրաստէ՝ երկրին մէջ ղեկա-
ւորական կրթութիւնը 18 - 20 տա-
րեկան երիտասարդաց համար
պարտաւորել ընելու արամադրու-
թեամբ ։ Հարաւային Աֆրիկէի
պատերազմը զգալի ըրաւ այսպիսի
օրէնքի մը պէտքը ։

== Հանրաժամութիւնը գերատես-
նի տիկին Սառա Պէրնաու սկսել է
գրել իւր կենաց պատմութիւնը ։
Ամերիկեան հրատարակչական
տուն մը մինչեւ 32000 անգլիա-
կան լիբառ առաջարկել է՝ գալի
գինը հրատարակելու համար, սա-
կայն տիկինը չէ համարել . . . ։

== Գերմանիոյ ծովային ղեկ-
ավարներէն մէկը՝ որ գողութեան
յանցանքով վիցամահայ բանտար-
կութեան դատաւարատուած, բոլոր
փորձիլ յաջողած էր, մեծարա-
ւել մտնելու տուն բռնուել, և
վիցամահայ բանտարկութեան գա-
տապարտուել է՝ երկրին գաղթա-
լին օրինաց հակառակ վարման
մէջ համարուելով ։

== Պերէնի մէջ անցեալ ուր-
բաթ գիշեր մեծ շէնքի մը մէջ
հրդեհ պատահել և մինչեւ առ-
աւօտ տեւել է ։ Այրեցուցուել
եղեր է ամբողջ շէնքը, ներքեւը
գտնուած խառնութիւնով ու վա-
ճառքներով ։ Քանի մը մարդիկ
ալ բոցերուն մէջ մնացել մահեր
են ։

== Չինաստանի մէջ վերջին
ժամանակներս մեծ հողածովին
կայ ղեկավարութիւնը բարեկարգե-
լու և ստատարացնելու համար ։
Կաշխատին ընդհանրացնել ղեկ-
նաւորական ծառայութեան պար-
տաւորութիւնը, և հաստատել
ղեկավարական վարժարաններ ։

== Ամերիկայի Չիքագո քաղա-
քի թատրոնին մէջ ներկայացման
ատեն հրդեհ պատահելով 700
հոգի զոհ եղեր են կոխտուելով
կամ բոցերու մէջ մնալով ։ Յիշ-
եալ թատրոնը քառաւորի է և
կրնայ 1300-2000 հոգի պարու-
նակել ։ Նորագոյն հեռագրիկ
կ'իմացուի թէ զոհերուն շատ ման-
կամարդ կանայք ու տղայք են ։
Բոցերուն մէջ մնացել են քանի
մը գերատեսն. ալ ժողովուրդը
մէկմէկ հրելով կոխտուելով՝ գեղ-
ի գիները խառնուել, և շատերը
մահելն խնդրուել են ։ Վերի յար-
կերէն վար նետուցները սոխա-
ցեալ վիճակի մէջ տեսնուել են ։
Ներկայացման ատեն 1300 հոգի

կայ եղեր՝ մեծ մասն, կին ու աղ-
ջայ ։

== Փարիզի մէջ վերջին օրերս
30 չափ մարդիկ մահեր են՝ չկը-
նալով զիմանալ տարօրինակ ջը-
տին ։

== Պաթմոսէ կը ծանուցանեն
թէ՝ քարեղի գնդին բարձրացման
պատճառ եղած է ամերիկեան
մեծ ընկերութիւն մը ։ Այդ ըն-
կերութիւնը պայմանադրած է եւ-
զեր մեծաքանակ քարեղ տալ
Անգլիոյ, բոլոր չլրնալով յանձնել
60 միլիոն բոտ, սոխաւեր է
Պաթմոս գիւղի, և անախ 18000 սոլ-
քարեղ գինը Լոնտոն գրկել է ։
սակայն տեղայն քարեղի ընկե-
րութիւններն ալ միանալով՝ գի-
ները տարապայման բարձրացու-
ցնել, և ամերիկեան ընկերութիւ-
նը չլրնալով շարունակել գնում-
ները, հարկադրուել է խոյս տալ ։
Ահա այս պատճառաւ բարձրացել
են գիներն, բայց կը կարծուի թէ
մօտեւ գարձեալ պիտի չափա-
ւորուին ։

== Կըսուի թէ՝ ձառնի կառա-
վարութիւնը Ռուսիոյ ծանուցել
է թէ՝ պատերազմ պիտի բացուի,
եթէ Միջերկրականի առասկան
նաւատորմը Սաէիցն անցնի ։

== Կովկասի կառավարչապետ
իշխան Կայիցին, որուն հիւանդ ու-
թիւնը սաստկացած էր վերջերս,
տղաքինած և իւր պաշտօնին վերա-
կըսած է ։

== Գաղղիոյ մէջ՝ գտնուող
բժիշկ մը քաղցիկի նոր գեղ մը
գտել է ։ Ինչի մը, որուն գաղա-
նիքը մարդ ու չլայտներ Երբ այդ
փոշին ներարկուի, վէրք մը կը
դարձայ, և յետոյ քաղցիկի ինք-
նիքին կ'անջատուի ուսեցի մը
ձեւով, բազմաթիւ երկար արմատ-
ներով լուստուկի մը պէս ։ Անկէ
վերջը վէրք ինքնին կը չորնայ ։
Այս դրութեամբ առաջին փորձը
կատարել է վարժուհի մը վրայ
կարգ մը բժիշկները անհրաժեշտ
դատած էին վերաբուժական գոր-
ծողութիւնը, բայց սա փոշիով
բժշկել վարժուհին ։

== Վերջերս շատ մը մահեր
պատահեցան Վիեննայի մէջ ճա-
ռի մը հետեւանքով ։ Վիեննայի
քաղաքապետը Տիգ-Լիւէիէր քա-
նի մը շարքով առաջ ճառ մը խո-
սելով, ըսաւ թէ բժիշկները և բո-
լոր գիտնականները պարզ խաբե-
րանք են, որոնք կ'աշխատին
պարզել զիւրահաւան մարդոց
քաղցիկը և որովհետեւ Տիգ-
Լիւէիէր մեծ ազդեցութիւն մը կը
վայելէ ժողովուրդին անուս դա-
սակարգին մէջ, իւր դիտողութիւն-
ները լրջօրէն նկատուելութեան առ-
նելուցան ։ Այս ճառին հետեւան-
քով, քանի մը օրեր Կեդրոնական
Հիւանդանոցին արտաքին հիւանդ-
ներու թիւը 200 հոգի պակսեցաւ,
և շատեր չլծողացին որ բժիշկական
գործողութիւն կատարուի, նոյն
իսկ իւր ապահովութիւնն արու-
ցաւ թէ կ'հետադարձ կարեւորութիւն
ունի գործողութիւնը, և հետեւա-
րար մեծան Գեռ քանի մը օր ա-
ռաջ ալ 13 տարեկան աղջիկ մը
մեռաւ, թէ և քանի մը ամիս ա-
ռաջ բժիշկները ապահովութիւն
տաին իւր ծնողքին թէ այդ
գործողութիւն մը պիտի վրիճէ հի-
ւանդին կեանքը ։ Երբ աղջկան վի-
ճակը ծալր տատնած ծանրացաւ,
ծնողքը հաւանեցան գործողու-

թեան, բայց ալ ժամանակը ան-
ցած էր ։

== Սօֆիայի ստտիկանութեան
պաշտօնէ պը այս օրերս յաջողե-
րն բռնել՝ վեց հոգիէ կապա-
կերպելու առաջարկութիւն մը պետ-
նէ խոսելով շուրս տարիէ ի վեր
Սօֆիայի մէջ և շրջակայքը լա-
յուս՝ շահատակութիւններ ընել
յանգիւնած է ։

== Ամերիկեան թնդանօթակիր
մը՝ 600 զօր, լինչպէս նաեւ հինգ
ամուսան առաջմահիւթ և 1000
գինուորի բաւելու շափ պաշար ա-
ռած՝ Գաղղիական ջաբերը գը-
նաց ։

Գ Ր Ա Մ Ա Կ Ա Ն	
Կ. Պոլս 20 Գեկտեմբեր 1903	
Օսմ. միացեալ փոստիւնէ ապր- տաթուղթ	97-6
Րուսիայի երկաթուղի ֆր.	130-50
Թրամուէյ	1. 0. 6-
Օսմանեան վրամ 100 դրուգէ	
Մէճիպէ	108,
Ռուսիոյ թղթագրում	8,63
Ռուսիոյ բոլ	89,10
Գաղղական վրամ	87,13
Գրիմի	51,4

ԱՅԼԵՒԱՅԼՔ

Սիւրիոյ ճամբով Վաթիկանի
և Սանտաբիոյ ճամբով Բարթ-Ար-
թիւր երկաթուղի երկաթուղին հա-
մար 910 միլիոն բոտով (100 միլիոն
օսմանեան սակ) ծախք եղած է ։

== Ի Հնդկաստան վերջին մէկ ամ-
սըստ մէջ 28041 հոգի ժամտախտէ
հիւանդացի, և 17617 հոգի մահեր
են ։

== Գերմանիոյ մարտանաւուց վրայ
անցեալ տարի 10 մարտանաւ ալ առ-
եկցան, որոնց 3ը զրահուել են՝ Ալ-
զատ, Հէսն ու Բրուսն անուններով ։

== Ինչպիսի երազի մէջ արդէն
կայ, նոյնպէս Հնդկաստանի Կալիպթա
քաղաքի մէջ ընկերութիւն մը հա-
տառած է, որ քաղաքին ու շրջա-
կայից մէջ անդործութեան դատարար-
տեալ անասունները կը դնի, հանգը-
տաւա տխուհեղ մէջ կը խնամի ։
Այժմ ունի 450 կով, 80 ոչխար, 110
ծի, 70 շուն, 80 կատու ։

== Պուղարիոյ իշխանութեան ու-
սաշխարհ տարայ հաշուեկէշին մէջ 104
միլիոն 900 հազար ֆրանք ծախք նշա-
նակուած է, և 106 միլիոն 163 հա-
զար ֆրանք հասցի ։

== Ամերիկայի գործարանները 1 մի-
լիոն 299 հազար հեծեղանի շիներ են
1900 ին ։

== Անգլիոյ երկաթուղեաց ընկե-
րութիւնը՝ 352 հազար հոգի կը գոր-
ծած են ։

== Բոլոր աշխարհի երկաթուղեաց
գնաղան պաշտօնէից թիւն է 6 մի-
լիոն չափ ։

== Բալանդակ աշխարհի հակայ գիր-
քերուն գլխաւորը՝ Ամերիկայի մէջ է ։
Ամերիկայի պատերազմաց պատմու-
թիւնը 110 հատորէ կը բաղկանայ, 200
հազար անգլիական լիբա ծախք
եղած է խմբագրութեան, թղթին ու
տպագրութեան համար. 10 տարւան
մէջ տպագրուած է ։

== Հիւսիսային Ամերիկայի մէջ
1890 է մինչեւ 1900, կայծակէ զար-
նուելի մահեր են 4107 հոգի, տունե-
րու մէջ, ծառերու ներքեւ, և բոց
տեղեր ։ Աւելի 1900 ին պատահել է
կորուստը. 713 հոգի մահեր և 973
հոգի վիրատուներ են ։

== Փոքնահիւսի թողապետական հի-
ւանդանոցի մէջ մարթային հիւանդու-
թեան տուապող կին մը ծխախոտի
ծուրով բոցովին բժշկուել է ։ Նոյն
ինքն կինը նախ վարձել է, և ապա
բժշկու ծանուցած ըլլալով՝ հիւանդա-
նոց փոխադրուել են գինքը, և իրօք
յոյ պիտի մահանայ ։

== Գաղղիոյ մէջ մօտեւ Ժիւլին

անուն մէկը մահեր է՝ իւր լոյսը հա-
րատութիւնը, 4 միլիոն ֆրանքի չափ,
կատակով ողկելի ըմպելեաց մոլի չե-
զող գործաւորաց յատուկ հիւանդա-
նոցի մը շինութեան համար ։

== Ռուսիոյ մէջ կանայք ընկերու-
թիւն մը կազմել են՝ երկրին գլխաւոր
քաղաքաց մէջ ծխախոտի մաքրելու
համար ։ Հիմնադրին է կին մը՝ որուն
ամուսինը ծխախոտ մաքրող է եղեր
և վիրատուներ է ։ Այս կինը ամուս-
նոյն գործին հետեւել է իւր վեց աղ-
ջկանցը հետ ։ Ընկերութիւնը այս աշ-
խատութեան համար 14 է մինչեւ 30
տարեկան կներն ու աղջիկները կ'ըն-
դունի, պայմանաւ որ, ամենքն ալ
օրթոթոքս դաւանութենէ ըլլան, և
ողկից ըմպելիք չգործածուի ։

== Փոլիֆորնիոյ աղարակաց միոյն
մէջ գերանդի (օրաք) մեծ մեքենայ մը
կայ, որ շափով կը շարժի, որ ցորեն
կը հնձէ, հատիկները յարկէն կը զա-
տէ ու պարկերու մէջ կը լեցընէ, Կրնայ
օրը 80 արտաւոր արտի մը բերքը
պարտաւորել ։

== Գերմանիոյ մէջ Լուտերի մէկ
հին ձեռագիրը գտնուել է 1512ի հոկ-
տեմբերի 9 թուով ։ Ընկալադիր մը 50
ֆիլիքին համար, որուն պէտք ունեցել
է վիսպական մը ստանալու սաթիւ, և
մեքենայի մը պիտիւնը մեծ դուքսը տուել է
այդ գումարին ։

== Սեւ աղամանդը Պարզիոյ Եա-
հա նահանգի մէջ միայն կը գտնուի ։
Մեծ մասը գետերու ճախճախուտներէ
կը հանեն, և մէկ մասը՝ լեռները
ներքուցի պիտիւն տունէ ։ Մինչեւ
ցարդ գտնուածներուն մեծը՝ 4000
անգլիական լիբա կարծէ ։

== Աֆրիկէի հստակաւոր հետազո-
տիչ Սըր Հանրի Սթրանդն ունի արծաթ
պատառաքող մը, որուն կոթին վրայ
կանտոնի ճաշարանաց միոյն անունը
կտրուած է ։ Աֆրիկէի մէկ անտառին
մէջ գտել է Գայանի չէթէ այդ պա-
տառաքողն ինչպիսի Աֆրիկէ գտցել է
Լոնտոն ։

== Անգլիոյ փաստաբաններէն Մ.
Արեւելը՝ որ 91 տարեկան է, մինչեւ
հիմա կը շարունակէ փաստաբանու-
թեան գործը, և առանց տինոցի կը
կարգալ թուղթերը ։

== Մօտերս Ամերիկայի Սէն Լուի
քաղաքի մէջ բացուելիք տիեզերական
Արեւատահանդէսին անհելի տեսարա-
նը պիտի ըլլայ՝ երկու լողանօթիկներու
միւսեայն տեղէն արագաւոր միջեւ
որովայն կէտը ստարալ, և ամենայն
զօրութեամբ ընդհարելով՝ մէկմէկ շար-
դակոտոր ընել ։ Բարաւոր հետաքրք-
րելի ամերիկացիք այդպէս տեսած պի-
տի ըլլան չողկեալաց ընդհարման ար-
կածը ։

== Թրանս-Ատլանտիք ընկերութեան
մէկ շողանուն՝ որ Գաղղիոյ Ամերիկա
կերթայ վեց օրէն, հետեւեալ պաշարը
կ'ունենայ ։ 425 հազար ֆիլո անոլ
ձուր, 25000 հաւիթ, 12000 ֆիլիքիում
խաւարուղէն, 2250 ֆիլիքիում օղած
միս, 1000 ֆիլիքիում ձուկ, 6000 ֆիլո-
կրամ մրգեղէն, 6000 ֆիլիքիում ալիւր,
2000 ֆիլիքիում հաւու միս, 1600 ֆիլ-
կրամ միս. 24880 լիտրա զանազան ըմ-
պելիք, 7722 լիտրա կաթ, 35000 ֆի-
լիքիում թաթաթէս, 3500 ֆիլիքիում
կարագ լիւր, 33000 ֆիլիքիում սառ ։

== Գերմանիոյ Սթրազպուրկ քա-
ղաքի մէջ 1609 ին հրատարակուած է
Եւրոպիոյ առաջին լրագիրն ։

== Լոնտոնի մէջ Թուֆալի մարդիկ
մը կայ վիճամ Պարիզի անուն, Թու-
ֆալիքի կը տանին անոր 10 շինի շա-
րթական վարձքով, գերմաներին կամ
անգլիարէն և ուրիշ լեզուաւ մը խո-
սիլ կ'ուսուցանէ երեք ամսոց մէջ, և
երեք լեզուն մէկտեղ մէկ տարւան
մէջ, սակայն տեղի վարձքով ։

== Լոնտոնէ ու գաւառներէն, Մը-
նչեղեան տունի առկա, 26 միլիոն
շնորհաւորական նամակ փոխակուել է
ի լրջաստարութեան միջոցաւ ։

== Հիճալի երկաթուղիի հանգա-
նակութեան գումարն՝ 75 միլիոն 325
հազար 568 դրուք եղած է մինչեւ ցարդ ։

== Ռուսիոյ Նիժնի-Նովորոսի տո-
նավաճառին մէջ՝ 167 միլիոն բոտովի
տոնական ապրանք վաճառուել է ։

